

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 324. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381304825568.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

FØRSTE BIND

S. 27, Note til S. 16 L. 25. *Luciidag*] kunde ogsaa være Fejl for: *Lucedag*, d. 18. Oktober.

S. 37 L. 9. Se Tilføjelsen I. 420.

S.53 L. 5. *Kain*] læs: *Kam*.

S. 54 L. 1. (*S. 76*)] læs: (*S. 77*).

S. 60 L. 10. Det her omtalte Lybecker-Tryk fra 1568 af *Enchiridion* findes nu i Karen Brahes Bibl., købt af Biblioteket paa Borchs Auktion.

S. 60. Tilføj som 6a: Endnu en Udgave fra 1586 er fundet i Herning Musæum; nu paa Det kgl. Bibl. Dens Titel er: *Enchiridion Eñ liden | Catechismus / el- | ler Christelig Lærdom | gantske nyttelig for | alle Sogneprester oc Pre- | dickere. Ocsaa for | Børn oc vngt | Folck. | D. Mart. Luth, | (Træsnit af Moses m. Tavlerne). Kiøbenhaffn/ | M. D. LXXXVI. - Teksten som i Kristiania-Udg, 1586 med smaa Afvigelser; Træsniittene er ogsaa noget afvigende.*

S. 61 L. 6 f. n. Af Katekismusudgaven 1575 er to Optræk fra 16. Aarh. fundet: 1) Fragment af en Udg. 1587 paa det kgl. Bibl. i Kbh. 2) en Udg, fra 1599 i et Samlingsbind i Ribe, se L. Nielsen, Festskr. til Collijn. S. 228.

S. 82 L. 29, *sker*] læs: *skeer*.

S. 116, Note til S. 107 L. 26, Hans Vingaards Symbolum er maaske snarere en tysk Sentens. I Cassubens Salmebog vil man, under "Rim og Symbola", finde en Mængde saadanne Symbola, hvoraf kan nævnes:

WEGGSGMA = Wie es Gott gefällt so gefällt mirs auch.

IHGIGH = Ich hab's gestalt/ ins Herren Gewalt.

HRMDDW = Herr regier mich durch dein Wort.

325

IWDMEL = Ich weiss dass mein Erlöser lebt.

HEMBDW = Herr erhalt mich bey deinem Wort.

HGVVG = Herr Gott verley vns Gnad.

S. 177 L. 27. *bedynde*] læs: *begynde*.

S. 179 L. 23. *facramenterne*] læs: *sacramenterne*.

S. 195 L. 16 med Note S. 239. *Jonfrukrenckere*] maaske snarest Trykfejl for *Jomfrukrenckere*.

S. 196 L. 3. *Naa*] læs: *Naar*.

S. 204 L. 18. *welm aa*] læs: *wel maa*.

S. 215 L. 3. *Keformatz*] læs: *Reformatz*.

S. 237, Note til S. 174-76. Den her meddelte Melodi er ikke oldkirkelig; dens Oprindelse er ubekendt

S. 238, Note til S. 182 L. 15. Lidelseshistorien efter Rugenhagen forelaa oversat af Hans Tavsens i dennes Postil (Vinterdelen), jfr, Teol. Tidsskr, n. Række, V (1902) 138. Den i Ordinansen citerede Oversættelse er imidlertid forskellig fra Tavsens, saa det kan ikke være denne, der hentydes til. Overskrift og Begyndelse til Tavsens Oversættelse lyder: *Wor Herres Jesu Christi Pinsels histori effter de fire Euangelister. - Der Jesus med sine Disciple hadde effter Naderen eend lofsangen/ da gick han bort wd som han wor won/ offuer den dam Kydron.*

S. 294 L. 2. *hugstere*] jfr, Johs. Brøndum-Nielsen i Arkiv f. nord. Fil. XXXI. 107 f.

S. 306 Fodn. L. 12. *Messe-embedet*] jfr. Kirkehist. Saml, 5. R, II. 22, Fodn.

S. 306 Fodn, L. 17. 2. *Mos, 32*] læs: 5. *Mos. 32*. - Med denne Oversættelse af Moses, Sang kan jævnføres

Hans Tavsens fra 1535, se P. Severinsen, Teol. Tidsskr. n. R. V. 140 f.

S. 312 L. 1. Et komplet Exemplar af Bedebogen 1544 findes i Sorø Akademis Bibl. (se L. Nielsen: Skole- og Stiftsbiblioteker. 1925. 109).

S. 312 L. 6, Denne Bog mangler Titelblad] Titlen er anført i Langebeks Auktions-Katalog 20/1 1777 S. 411: *Geo. Schmaltzings Davids Psalter udi Bønner overs. af Jac. Hansen. Kbh. 1570. 80* .

S. 316 L. 10, Udgaven u. St, o, A. af "Sjælens Lægedom" er vistnok fra 1561, se L. Nielsen: Boghist. Studier 132. - Desuden er i Vid, Selsk. Almanak 1765 nævnt en Udg. fra 1561: *Siælens Lægedom ved Urbanum Regium, fordansket med Petri Palladii Fortale. Kiøbenhaffn 1561. in 12mo* .

S. 318 L. 8. *quartu mpræceptum*] læs: *quartum præceptum*.

S. 320 L. 12: Senere Oplag kendes ikke,] ændres til: "En 326 Udgave fra 1562, trykt af Mads Vingaard, findes i Univ. Bibl. i Oslo (Fotografi paa Det kgl. Bibl. i Kbh.). Jfr. L. Nielsen i Nord. Tidsskr. f. Bok och Bibl. X. 157.

S. 320 Fodn. L. 8 f. n. *saligc*] læs: *salige*.

S. 349 Kap. II. Foruden i de her nævnte fem Haandskrifter findes de to Expeditiones om Manddrab er e og om Afløsning for Ihjelliggen i *Laurids Pedersens Thuras Brevbog*, Add. Fol. 142: *Hvorledis Manddrabere schulle Aabenbare affløsis och forliges wed den Hellig Kircke*, S. 132 ff., og: *En Form och Maade Hvorledis de som ligge deris børn i hiell schulle affløsis aff Petro Palladio*: S. 151 ff.

S. 349 f. Om Dateringen af Vexiø-Hs. jfr. Bind IV, S. 5 Fodn.

S. 353 f. Om Folieringen af Hdskr. B se Brøndum-Nielsen i Arkiv f. nord. Fil. XXXI 108 f.

S. 353 Fodn. 4. Lybeck] udgaar.

S. 362 L. 4 ff. Om den her omtalte Formularbog se Kirkehist. Saml. III, 149 f.

S. 368 L. 15. A, B, E] læs: A, C, E.

S. 373. L. 10. Expeditionen om lønligt Skriftemaal ansættes af Pastor Severinsen til Tiden mellem 1538 og 1540, idet S. opfatter den som en Vejledning til Brug ved Bogen om Lønligt Skriftemaal, jfr. nærv. Udg. S. 143 L. 16 flg. Da Absolutionsformelen findes i *Bogen*, var der ingen Grund til at gentage den i Expeditionen. Men var denne yngre end 1540, vilde Palladius nok have meddelt den nye Absolutionsformel, vedtaget paa Bispemødet i Kbh. 1540, se Rørdam, Kirkelove I. 158.

S. 393. Hele det didaktisk-examinerende ved Skriftemaalet, som her antydes, stammer (if. Pastor Severinsen) fra Luther og er af ham programmæssigt fremsat i En Skærtorsdagsprædiken 1523, se Jul. Köstlin, Martin Luther, Berlin 1903, I. 523 med Henvi. - Om Skriftemaalet som Katekisation se Kirkehist. Saml. 4. R. IV, 689, 3. R. II. 262 samt Palladius' Da. Skr. IV. 325 med Henvi. og V. 175.

S. 399. *Modus absolvendi puerorum oppressores*] er (if. Medd. fra Pastor Severinsen) maaske bleven til i Anledning af Bestemmelsen paa Bispemødet i Kbh. 1540 om, at denne Forretning skulde overdrages fra Biskopperne til Købstadsprovsterne (jfr. Rørdam, Kirkelove I. 159). Skriftets Indledning er en Genklang af Synodebestemmelserne, og Absolutionsformlen S. 405 er beslægtet med samme Synodes (o. c. 158).